

AMI MÉG BRUTÁLIS...

Napjainkban sok szó esik az oktatásról és annak legfontosabb feladatairól. Különösen vonatkozik ez a tudományos ismeretek oktatására, amely az utóbbi időben jelentősen háttérbe szorult. Ilyen esetben csak azt lehet tenni, amit *Winston Churchill* annak idején javasolt: „Egy műveletlen ember számára igen hasznos idézetgyűjteményeket olvasgatni”.

Lássunk tehát néhány megszívlelendő észrevételt, kezdve a Bibliával:

„Mert az az Isten akarata, hogy tetteitekkel némítátok el az ostoba emberek tudatlanságát.” (1 Péter 2,15)

„Egyetlen jó létezik csak: a tudás, és egyetlen rossz: a tudatlanság.” (*Szokratész*)

„A tudomány gyökerei keserűek, de gyümölcssei édesek.” (*Arisztotelész*)

„Nincs szörnyűbb, mint a buzgón cselekvő tudatlanság.” (*Goethe*)

„A tudatlanság vakká tesz. Ó, nyomorult halandó, nyisd ki a szemed!” (*Leonardo da Vinci*)

Amint azt már sokan megfogalmazták: „a közoktatás alapvetően az átlagos képességűeket célozza meg, de a tehetség felfedezése és gondozása valamennyi oktatási rendszer különös felelőssége” [1]. Ezért különösen örvendetes a Spektrum TV *Brutális Fizika* sorozata, amelynek sikere nyomán a kémia és biológia is hasonló figyelmet kapott.

A sorozat sikerének egyik magyarázata lehet: „Ezernyi módja van a jó fizikához jutásnak. Ebből 990 akkor működik, ha valaki nekivág és elszántan utánajár, kiindulva abból, hogy a fizika csúcsaihoz sem vezet királyi út.

*A világon két dolog végtelen:
a világegyetem és az emberi hülyeség.
Bár az elsőben nem vagyok biztos.
(Albert Einstein)*

Akad néhány olyan lehetőség, amelyik nem akarja közép- vagy felsőfokon megtanítani, hanem néhány kísérlettel elmagyarázza a minden jelenség mögött megtalálható fizikai törvényszerűségeket. Ezek egyike a Spektrum tévé *Brutális fizika* filmsorozata.” [2].

Az oktatásban és társadalmunk életében azonban még sok, feltétlenül brutálisnak minősíthető jelenség van, amelyről szintén lehetne egy igen tanulságos és szórakoztató sorozatot készíteni a következő mottóval: „Jobb csendben maradni és hagyni, hogy azt gondolják, buták vagyunk, mint megszólalni, és minden kétséget eloszlatni e felől.” (*Abraham Lincoln*)

Kezdjük a fizikával! Egy neves közéleti személy a következő szenzációs bejelentést tette: „A magánvéleményem egyébként az, hogy kikapcsolható a gravitáció.” Ami ebben a kijelentésben figyelemre méltó, az a politikusokat is jellemző nagyvonalúság, miszerint mindkinek joga van véleményre és a többség véleménye az igaz! Eszerint a Parlament megszavazhatja, hogy hatályon kívül helyezi például Newton törvényeit („a gravitációt”) és alkalmasabb, „korszerűbb” törvényt fogad el!

Ez a szemlélet figyelemreméltóan összecseng egy hazai filozófus kijelentésével: „A fizikusok »paradigmaválságban« szenvednek, még mindig tanítják a newtoni mechanikát, pedig már az einsteini mechanika érvényes!”

Egy teológus még frappánsabban fogalmazott: „*Heisenberg* óta tudjuk, hogy a tudomány nem képes semmit biztosan állítani, ezt hívják a határozatlansági elvnek!”

A politikusok sem kímélik a tudományt, a kémiáról például egyikük igen figyelemreméltóan fejezte ki szilárdan megalapozott véleményét: „Tök boldogan élek

úgy, hogy nem tudom a savak egymásra hatásának kémiai képleteit felírni. Viszont biztos, hogy nem maradtam ki a tudómet a lúg és a sav összeöntésével. Ezt a kémiai hatást kellene elmagyarázni egy 14 éves kislánynak, és nem a hatsoros kémiaképletet bemagoltatni velük.”

Nem marad ki a biológia sem a magasabb rendű politikai szakértelem megnyilvánulásai közül. Egy vezető politikus, feltehetően a korszerű oktatásnak köszönhetően a balneológiát (gyógyfürdőtan) a bálnákkal hozza kapcsolatba: „...olyan szakok, amelyekre a magyar társadalom és annak képviselőiben eljáró kormány a köz érdekére való tekintettel nem tart igényt... ilyen a balneológia... A bálnatenyésztés az egy létező tudomány, Új-Zélandon és Ausztráliában van is gazdasági relevanciája, de Magyarországon igen kevés. Bálnatenyésztésben jártas professzorok lehetnek Magyarországon is, de nekünk erre igazán nincs szükségünk. Ne tiltsuk meg, hogy valaki ezt akarja tanulni a saját pénzét kockáztatva, de ne rendeljük meg.”

A matematika már csak szinte lábjegyzet marad a nemes versengésben: „Négy millió éhezőről hallani. Most olvasom, hogy öt millió túlsúlyos magyar van. Ezek szerint csak egy millió van elfogadható helyzetben?”

Mit szól ehhez a társadalom? Érdekes módon *Bodrogi Gyula*, a kiváló színművész volt az, aki meghökkenését a legdrámaiban fejezte ki: „Nem képzeltem, legmerészebb álmomban sem, hogy a politikusok között ennyi a buta ember. Hogy ilyen alacsony a mondanivaló iránti vágy. Hogy a demokrácia ilyen ezeréves feudális alapokon nyugszik...”

Egy hang a népből a következőképpen fogalmaz: „Köztudott, hogy a politikában sikeres emberek az esetek elenyésző részében látnak el olyan feladatokat,

amelyekhez akárcsak minimálisan is értenek. ...nem hallgatnak senki szakember fiára, és »józan paraszti ésszel« próbálnak megoldani komplex feladatokat. Legfontosabb céljuk a politikai siker, nem pedig az ország dicsősége. A legnagyobb probléma, amikor a józan paraszti ész is csődöt mond.” [3].

A helyzet remélhetően alapvetően meg fog változni az egyetemek átrendezésével, ha az agráregyetemen agrárnyelvtant tanítanak, akkor sehol nem fogadhatja a gyanútlan szemlélőt a következő kép:

az Állatorvosi Egyetemen pedig „álatoknak” is fognak humán tárgyakat tanítani!

Bencze Gyula

Irodalom

1. <http://www.ksh.hu/szamlap/>
2. Füstöss László: Miért lehet szeretni a Brutális fizikát? *Természet Világa* 146/1 (2015) 36–38.
3. http://iflgazdasag.blog.hu/2013/10/07/a_politikus_neha_annyira_buta_hogy_faj